

Nebezpečné řidiče čekají od dubna terapeutické programy

13.3.2024 - | Centrum dopravního výzkumu

Výsledkem několika výzkumných projektů, které Centrum dopravního výzkumu ve spolupráci se špičkovými výzkumnými pracovišti i aplikačními partnery řešilo, jsou nově uzákoněné a dlouho očekávané Terapeutické programy pro řidiče. Nově je budou muset absolvovat ti, kteří budou usilovat o navrácení svého řidičského oprávnění, které pozbyli kvůli závažnému porušení pravidel.

Na ně přitom většinou nezabírají tresty ani zákazy a je vysoká pravděpodobnost, že budou své nebezpečné chování za volantem opakovat. *„Především na tyto řidiče-recidivisty cílí terapeutické programy. Na rozdíl od autoškol se nezaměřují na ovládání vozidla a opakování pravidel silničního provozu, ale na oblast uvědomování si důsledků vlastního chování, postoje a práce s nimi, životní styl a motivaci k dodržování pravidel. Právě tímto hodnotovým přístupem se vydaly vyspělé země Evropy jako je například Švédsko,“* říká ministr dopravy Martin Kupka. Díky novelizaci zákona o provozu na pozemních komunikacích, vstoupila v platnost povinnost účastnit se terapeutického programu pro řidiče od 1. dubna 2024. Bude se vztahovat na tyto skupiny řidičů:

Programy budou vedeny lektory, kteří musejí absolvovat specializované vzdělávání (kvalifikační kurzy) a získat odpovídající akreditaci. *„Aktuálně probíhají kvalifikační kurzy pro budoucí lektory. Do konce tohoto roku je tak možné absolvovat kurz, bez něhož není možné stát se akreditovaným lektorem terapeutických programů. Stále je tedy možné se přihlásit.“* Dodává Jindřich Frič, ředitel Centra dopravního výzkumu.

Ve Spojených státech amerických a v Evropské unii se programy pro řidiče úspěšně realizují dlouhodobě. Nejvíce států zavedlo terapeutické programy před 30 lety. V posledním desetiletí byla Česká republika bez nadsázky poslední evropskou zemí, ve které tyto speciální terapie řidičů ještě nebyly právně zakotveny.

„Nezačínali jsme ale na zelené louce. Vycházeli jsme nejen z námětů českých dopravních expertů, ale také z nejlepších zkušeností kolegů ze zahraničí, a to především z Německa a Rakouska, ale také ze Slovenska, které programy pro řidiče zavedlo v roce 2011,“ dodává Veronika Kurečková, vedoucí Oblasti dopravní psychologie – terapie a poradenství v dopravě Centra dopravního výzkumu.

O tom, že programy pro řidiče skutečně fungují, se již mohlo přesvědčit i zmiňované Slovensko. Zde musí program absolvovat všichni, kteří byli přistiženi při jízdě pod vlivem alkoholu. Zkušenosti ze Slovenska jsou velmi slibné. Během prvních let od zavedení programů klesl na Slovensku počet jízd pod vlivem alkoholu bezmála na polovinu. Je proto možné směle konstatovat, že potenciál terapeutických programů pro řidiče je nesporný. *„Zkušenosti ze zahraničí ukazují, že mohou snížit recidivu rizikového chování o 30–70 %,“* dodává Veronika Kurečková, psycholožka z týmu odborníků podílejících se na vytvoření programu

Odborníci, kteří na jeho sestavení pracovali, ho ověřovali při přímé práci s problémovými řidiči. Jednalo se zejména o skupiny řidičů, kteří byli klienty Probační a mediační služby. Program byl pilotován také v českých věznicích. Od jeho vzniku ho absolvovalo celkem více než 750 řidičů. Pro jeho zavedení do praxe bylo nutné zaměřit se na účinnost, tedy jakou měrou přispěl ke snížení recidivy řidičů. *„Z dlouhodobého hlediska se podařilo dosáhnout více než 70% poklesu recidivy problémového chování na silnicích. Současně se u těchto řidičů podařilo na zobrazovacích přístrojích prokázat zlepšení nervových propojení, která jsou zodpovědná za empatii a prosociální chování.“*

Účinnost terapeutického programu tak byla potvrzena i pomocí funkční magnetické rezonance,” říká Pavel Řezáč, ředitel Divize dopravních technologií a lidského faktoru Centra dopravního výzkumu.

Schéma aktivace části mozku z funkční magnetické rezonance (bezpeční a problémoví řidiči)

zdroj: CEITEC MU, Centrum dopravního výzkumu, v. v. i.

"Terapeutické programy pro řidiče, respektive jejich realizaci v rámci probačních činností, vnímáme jako osvědčený, léty vyzkoušený, a především velmi efektivní nástroj práce s obviněnými či odsouzenými klienty za trestné činy v dopravě. U zřetelné části frekventantů, kteří programem úspěšně prošli, se často setkáváme s vyšší mírou změn v jejich uvažování. V rámci řízení, ještě před rozhodnutím trestního soudu, je pak snaha a motivace k absolvování předmětného programu pro řidiče zřetelnější. Za důležité a velmi efektivní považujeme takzvané předjednání uložení programu, a to ještě před vlastním rozhodnutím soudce či státního zástupce. Zejména u takto uložených přiměřených povinností se setkáváme u absolventů kurzů jen s minimální absencí, nízkou resistencí a vysokou mírou motivace k získání certifikátu o jeho absolvování. Přidanou hodnotou je určitě vyšší míra převzetí odpovědnosti jak za své chování, tak i odčinění škodlivých následků trestné činnosti nejen vůči konkrétním poškozeným, ale i ostatním účastníkům dopravního provozu," uvedl Mgr. Pavel Krpata, krajský vedoucí Probační a mediační služby pro Jihomoravský soudní kraj.

Účastník kurzu se nejprve zaregistruje ve veřejném portálu Metodického centra. Zde si zvolí z nabízených otevřených programů a uhradí účastnický poplatek. Následně čeká účastníky 20 hodin skupinové terapie pod vedením speciálně vyškolených lektorů. Mají možnost získat hlubší vhled do svého chování a lépe si uvědomit jeho následky. Dotknou se také citlivých témat alkoholu a drog za volantem. Každý z účastníků získá možnost promyslet si vlastní strategii, jak své chování za volantem změnit. Po úspěšném absolvování kurzu si klient stáhne certifikát o absolvování. .

Lektoři proto musejí vedle psychologického vzdělání a terapeutické zkušenosti projít také dalším odborným vzděláváním a pravidelnou supervizí. Odborný dohled bude vykonávat tým zkušených odborníků Centra dopravního výzkumu. „Naše výzkumná instituce bude zabezpečovat celou řadu úkolů, včetně provozování přihlašovacího portálu pro řidiče. Primárně budeme dbát na odbornou úroveň programů i lektorů. Takto bude zajištěna maximální kvalita v rámci celé České republiky. Tím, že dokážeme změnit chování těch nejrizikovějších řidičů, můžeme zachránit životy i zdraví mnoha nevinných lidí na našich silnicích. Již v rámci pilotních běhů v předchozích letech jsme zabránili vzniku řady dopravních nehod, vyjádřeno ekonomicky přispěli jsme ke snížení celospolečenských ztrát z nehodovosti v úhrnné výši přibližně 500 mil. Kč," zdůrazňuje Jindřich Frič, ředitel Centra dopravního výzkumu.

Kontakty:

PhDr. Pavel Řezáč, Ph.D., MBA, ředitel Metodického centra, ředitel Divize dopravních technologií a lidského faktoru,
e-mail: pavel.rezac@cdv.cz

Mgr. Veronika Kurečková, vedoucí Oblasti dopravní psychologie - terapie a poradenství v dopravě
e-mail: veronika.kureckova@cdv.cz

Ing. Jindřich Frič, Ph.D., MBA, ředitel Centra dopravního výzkumu
e-mail: jindrich.fric@cdv.cz

Kontakt pro novináře:

Ing. Veronika Peťková, vedoucí oddělení marketingu
tel: 771 276 575, e-mail: pr@cdv.cz

Centrum dopravního výzkumu, v. v. i., (CDV) svým výzkumným zaměřením pokrývá klíčové potřeby rozvoje dopravy v České republice, a to na celostátní, regionální i místní úrovni. Jako člen Rady Vlády BESIP dlouhodobě a systematicky přispívá k řešení bezpečnosti silničního provozu.

<https://www.cdv.cz/tisk/nebezpecne-ridice-cekaji-od-dubna-terapeuticke-programy>